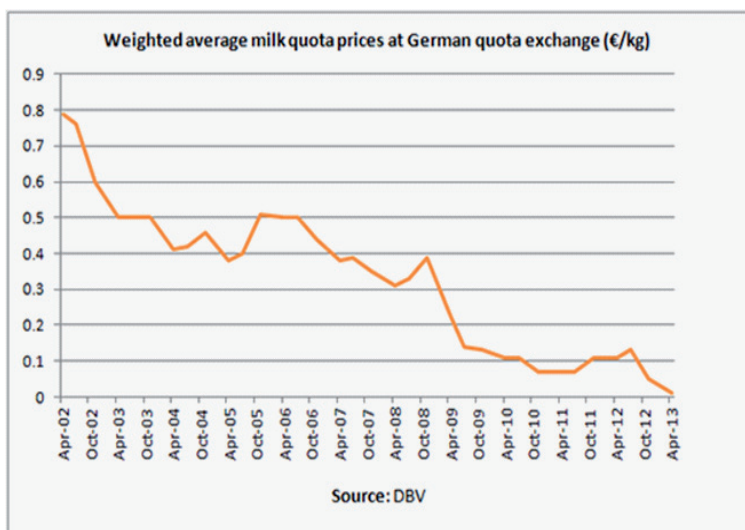

לכל משפחת ענף החלב, כפרוס חג השבועות שלוחה לכולם ברכת חג שמח, חג השבועות שהוא חג החלב, תמיד ממלא את ליבנו בגאווה על העשייה המפוארת של הענף. נאחל לכולנו עוד שנים רבות של עשייה משותפת ובעיקר בריאות. קריאה נעימה!

מחירי מכסות החלב בגרמניה בשפל חסר תקדים

מחירי מכסות החלב בגרמניה התרסקו, לשפל חסר תקדים, מרמה של 0.05 אירו לק"ג בנובמבר 2012, למוצע של 0.01 אירו לק"ג. רמת מחירים של 0.01 אירו לק"ג הייתה זהה במדינות מזרח ומערב גרמניה, אף שבעבר נהנו מדינות מערב גרמניה מיתרון מסוים. הירידה שנרשמה החודש, בהשוואה לחודש נובמבר אשתקד, משמעותית בעיקר במדינות מערב גרמניה. על פי מידע של איגוד החקלאים של גרמניה, מדובר בירידה של 4 סנט - פי 2 מזו שהתרחשה באזורי מזרח גרמניה. כמות של 124,907 טון מכסות חלב, שנסחרה באפריל, מהווה 0.41 אחוזים מכלל המכסות הפנויות של גרמניה לשנת 2012/2013, מכסות שהסתכמו ב-30,318,929 טון. מדינות מערב גרמניה רשמו 110,030 טון נפחים נסחרים. ההיצע היה גבוה באופן משמעותי מהביקוש - 317,742 טון הוצעו לעומת 172,865 טון בלבד שנדרשו - מצב שיצר עודפים בהיקף של קרוב ל-144,877 טון. בהשוואה לנובמבר 2012, מספר המשתתפים בשוק נידוד המכסות היה קטן יותר וכ-61 אחוזים מהם סיימו בהצלחה (1,408 ספקים, 1,496 קונים). אף קונה לא עזב בידיים ריקות. שוק המכסות, המקיים שלושה מכרזים בשנה, הושק לראשונה באוקטובר 2000, אז הייתה הצעת המחיר 1.11 מארק לק"ג. כאשר התקיים שוק המכסות הראשון בגרמניה, לאחר שזו אימצה את מטבע האירו, ב-1 בינואר 2002, היה המחיר הממוצע 0.79 אירו לק"ג. עם השנים ירדו המחירים ובמהלך ארבע השנים האחרונות עמדה רמת המחירים מתחת ל-0.15 אירו לק"ג. מאז נובמבר 2010 עמד המחיר על רמה של 0.1 אירו לק"ג.

ענף החלב מוטרד מתכניות ניהול האספקה של האיחוד האירופי

דוברים בכירים של תעשיית החלב הצהירו בכינוס, שנערך לאחרונה בבריסל, כי תכניות הפרלמנט האירופי, להפעיל מחדש את ניהול אספקת החלב דווקא בזמנים של קשיי שוק, לא יהיו יעילות ואף יזיקו לענף החלב.

בכינוס לקביעת מדיניות של מועצת אירופה לענייני חלב (European Dairy Association (EDA), נסב עיקר הדיון על הצעות לקנוס יצרנים שירחיבו את היקף התפוקה שלהם בזמן של צניחת מחירים. הפרלמנט האירופי תמך בהצעות אלה כחלק ממדיניותו בעניין רפורמה של מדיניות חקלאית משותפת (Common Agricultural Policy CAP) לשנים 2014-2020. דאגה רבה ליוותה את ההצעות האלה.

לדברי פרופסור מיכאל קין מאוניברסיטת קורק, מדיניות האיחוד עשתה כברת דרך מאז שימשו מכסות החלב פתרון לבעיית "הרי החמאה" כשנכנסו לתוקף בשנת 1984. בדבריו, האשים למעשה הפרופסור את מישל דנטין, חבר הפרלמנט שהיה אחראי על הכנת הטיטסה לעמדת הפרלמנט בעניין ה CAP, כי דנטין חי עדיין בעבר.

עוד טען קין שבכלכלה הפתוחה הרווחת היום באיחוד האירופי, הודות להסכם ארגון הסחר העולמי בעניין סחר חקלאי, עשויים צעדי ניהול אספקת חירום להועיל למתחרים הבין-לאומיים של האיחוד יותר מאשר ליצרני האיחוד עצמו. "אם אירופה תפעיל מעצורים על תפוקה", הסביר הפרופסור, "יחושו מדינות, שאינן חברות באיחוד, יציבות או עליית מחירים ויגיבו בייצוב או בהגברת הייצור. לעומת זאת, בענף החלב של האיחוד האירופי יתרחשו עליות מחירים מוגבלות והייצור יפחת".

קין טען שבעת משבר בשוק עומדות בפני האיחוד האירופי חלופות מעשיות ואטרקטיביות יותר, עם דגש על הקרן לייצוב הכנסה, שהוצעה כחלק מדיוני הרפורמה ב CAP, וכן תכניות לשימור ולהתאמת דרכים אחרות להתמודדות, כגון קניית עודפי סחורות חלב. קין גם טען שפתרונות קיימים במגזר הפרטי, כמו ניהול מחירי משבר, שווקים עתידיים וחוזי אקדמה, יכולים גם הם למלא תפקיד.

לומדים לחיות עם חוסר יציבות

דובר נוסף בכינוס, מארק וורברגן מחברת קלאסן, מולנבייק ושות', צפה כי ענף החלב יחווה "זמנים מלהיבים" ככל שתעלה הדרישה הגלובלית. הוא צפה שבין השנים 2014 ל-2017 תתחיל אספקת החלב העולמית לפגור שוב אחרי היקף הדרישה, וזאת למרות חיסול המכסות באיחוד האירופי לאחר שנת 2015 וצמיחה רציפה כמעט של תפוקה בניו זילנד ובארצות-הברית. תכניות ניהול האספקה יפגעו בבניית קשרים ארוכי-טווח שיהיו אז חיוניים במיוחד בין ספקים לקונים.

יצרני החלב באיחוד יאלצו ללמוד להתמודד עם שוק גלובלי הפכפך, ולשם כך תהינה ההדרכה והתמיכה מצד הקואופרטיבים והבנקים שלהם חיונית ביותר.

ד"ר יאן מרטן וריג', המנהל לענייני חלב בין-לאומיים במועצת החלב ההולנדי, טען שיצרני החלב כבר מתכוננים לתקופה שלאחר ביטול המכסות, ומתייחסים ברצינות לאחריות שיש להם. החברות מבינות שדיאלוג עם ספקים וערנות להתפתחויות בשוק הפכו עתה לחיוניים עוד יותר, כמו גם השימוש הגדל בחוזי אספקה.

וריג' אמר שסקר, שערכה באחרונה המועצה האירופית לחלב, בקרב יצרנים וקואופרטיבים, הראה שמחציתם כבר הכינו חוזים שכוללים הסכם על נפח סחורות. חלק מהחוזים הללו מכיל גם מערכת A/B שבה נקבע מחיר החלב לנפח מסוים, ואילו נפחים נוספים יימכרו במחיר נמוך יותר. בסופו של דבר החליטו שרי החקלאות של האיחוד האירופי לדחות את אשרור תכנית הפרלמנט לניהול אספקת חלב בעת חירום. על כן, לא סביר שתכנית שכזו תאומץ כחוק עד שיסתיים תהליך הפיוס בין המועצה, הפרלמנט והנציבות בעניין רפורמה ב CAP, לקראת סוף חודש יוני.

אזהרה לאי-יציבות נוספת בענף עם ביטול מכסות החלב

ניק הולט-מרטין, מחברת הייעוץ Dairy Group בבריטניה, מזהיר כי תנודתיות השוק תגבר כאשר יבוטלו מכסות ייצור החלב באיחוד האירופי, בשנת 2015. הולט-מרטין ציין שעליית מחירים, בהיקף של 20 אחוזים שנרשמה במרכז האחרון, במסגרת Global Dairy Trade GDT של חברת פונטרה, הייתה תזכורת לרגישותם של השווקים לאילוצי ההיצע. עונת הבצורת המאוחרת בניו זילנד ובאוסטרליה ואביב מאוחר בחצי הצפוני של כדור הארץ הספיקו כדי לעורר גל של עליות במחירי הסחורות.

הולט-מרטין אמר עוד שרצוי להיות מודאגים מרגישותם של השווקים לתנודות האספקה באיחוד האירופי. שמונה מדינות האיחוד, המובילות בייצור חלב (גרמניה, צרפת, בריטניה, הולנד, איטליה, פולין, ספרד ואירלנד), גדולות פי 6.75 מניו זילנד ואחראיות על 83 אחוזים מכלל תפוקת החלב של הגוש. אם ייצרו שמונה המדינות האלו רק אחוז אחד יותר, לאחר ביטול המכסות, ישתווה היקף זה לעליית הצמיחה הממוצעת בניו זילנד במהלך ארבע השנים האחרונות - 1.234 מיליון טון. עלייה של שלושה אחוזים תהיה שווה לשלוש שנות צמיחה בניו זילנד.

לדברי היועץ הבריטי, "החששות מעליית הייצור באיחוד האירופי אינם חסרי בסיס. בהיעדר מכסות חלב, עשויות חברות ציבוריות להטמיע בחוזים פיקוח נפחים מחמיר. עם זאת, מרבית רשתות השיווק אינן מעוניינות לקבוע לחברות ברשת כמה חלב עליהן לייצר, מה שחשוב להן הוא לקבל מהשוק את ההחזר הטוב ביותר עבור החלב שהן מקבלות". בארצות-הברית, שם אספקה ודרישה מווסתות יותר על ידי החזרי שוק וכלכלת ייצור מאשר על ידי מזג האוויר, תנודה של אחוז אחד באספקה עשויה לייצר שינוי של עשרה אחוזים במחיר החלב הגולמי.

כידוע, ביטול המכסות יתרחש בעוד פחות משנתיים. ייתכן כי עד אז תחלוף פריחת מחירי הסחורות הנוכחית והשווקים ינדדו למחוזות אחרים. "בהיעדר עלייה בצריכת השוק, צמיחה מהירה של אספקה, בעיקר בעודפי יצוא, תגרום בסופו של דבר לנפילת מחירים", ציין הולט-מרטין. "ככל שהעלייה בייצור גדולה יותר, כך הצורך בתיקון מחירים משמעותי יותר".

מחירי החלב העלו את מדד מחירי המזון של ארגון המזון והחקלאות

מדד מחירי המזון (Food Price Index FPI), שקבע ארגון המזון והחקלאות של האו"ם (Food and Agriculture Organization FAO), עלה בחודש מרס באחוז אחד לעומת פברואר. עלייה זו נבעה בעיקר מקפיצה של 11 אחוזים במחירי החלב. המדד הממוצע עמד במרס על 212 נקודות, עלייה של אחוז או 1.7 נקודות, לעומת חודש פברואר, אך נותר עדיין נמוך ב-1.7 אחוזים ממדד מרס 2012, וכמעט ב-11 אחוזים מהשיא שנרשם בפברואר 2011.

משקל מוצרי החלב במדד ה FPI של ה FAO מהווה 17 אחוזים. תנודות מחירים של קבוצות אחרות השפיעו פחות על המדד.

בחודש מרס קפץ מדד החלב של ה FPI ב-22 נקודות. קפיצה זו מהווה אחד השיאים שנרשמו במגמה שהחלה באוגוסט אשתקד. מדד החלב הגבוה ביותר נרשם בנובמבר 2007, אז הוא עמד על 269 נקודות, גבוה ב-19 אחוזים מהרמה הנוכחית.

ה FAO הודיע שמזג האוויר החם והיבש ששרר באזור אוקיינייה תרם לקפיצת המחיר במרס - מה שגרם לצניחה תלולה בייצור החלב ומוצריו. "אפקט אוקיינייה" אף גרם לעלייתם של מחירי הייצוא, אך לא באותו היקף.

העלייה היוצאת דופן משקפת באופן חלקי את חוסר הוודאות בשוק, כשקונים מזהים מקורות חלופיים לאספקה. בנוסף, תפוקת החלב באירופה טרם הגיעה לשיאה וזאת, בשל חורף קר במיוחד שעיכב את צמיחת המספוא המיועד להאכלת בקר לחלב.

משרד החקלאות של ארה"ב ממתן את תחזיות ייצור החלב

התחזיות לייצור חלב בארצות-הברית קטנו החודש, בעקבות ירידה בתנובת החלב לפרה, ברבעון הראשון של שנת 2013.

בהערכות העדכניות שערך משרד החקלאות האמריקני, לביקוש והיצע בחקלאות העולמית (World Agricultural Supply and Demand Estimates WASDE), נאמד הייצור בשנת 2013 ב-91.53 מיליון טון חלב. אומדן זה נמוך ב-50,000 טון מתחזית השיא שנקבעה בחודש מרס, אך עדיין גבוה יותר מסך התחזית של שנת 2012 שעמדה על 100.15 מיליון טון.

תחזית היבוא על בסיס שומנים לשנת 2013 צומצמה, בעיקר באשר ליבוא קטן יותר של מוצרים יבשים. התחזית היום היא 1.77 מיליון טון, לעומת הצפי של חודש מרס שנאמד ב-2 מיליון טון.

תחזית יבוא של מוצקים חסרי שומן מותנה אף היא, בעיקר בכל הנוגע ליבוא של תרכיזי חלבון חלב (MPC) שצפוי לקטון.

היקף הייבוא צפוי להסתכם ב-2.4 מיליון טון, לעומת תחזית של 2.7 מיליון טון, שנקבעה במרס. בבדיקה שערכה מועצת יצוא החלב האמריקנית (US Dairy Export Council USDEC) על ביצוע ופוטנציאל היצוא בשנת 2012, נמצא שארה"ב נמצאת במקום מבטיח להתרחבות גלובלית בסחורות בעלי ערך מוסף גבוה, כגון MPC.

מחירי מוצרים גבוהים יותר

מאחר שתחזית הייצור לשנה זו הייתה מעט נמוכה, הועלו תחזיות המחירים לחמאה, גבינות, אבקת חלב כחוש ואבקות מי גבינה. בחודש מרס התייחס משרד החקלאות האמריקני למצב של דרישה מתונה.

כתוצאה ממחירי מוצר גבוהים יותר צפויים מחירי החלב בקטגוריות III ו IV להיות גבוהים מאלו של חודש מרס. בקטגוריה III המחירים הממוצעים היו 30.91-30.06 אירו ל-100 ק"ג, ואילו בקטגוריה IV הם צפויים להגיע ל-30.49-31.48 אירו ל-100 ק"ג. מחיר החלב הכולל, שהוא ממוצע המחירים החודשיים שהוצעו ליצרנים עבור החלב, הועלה אף הוא ל-32.76-33.60 אירו ל-100 ק"ג.